با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

همه چیز
برای موفقیت
تو!

- دانلود رایگان آزمون های آزمایشی قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...
- دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس
- دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی (نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی
- دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی و شب امتحانی

کافیست هر فایلی که نیاز دارید را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام جامعه‌شناسی ۳ دوازدهم
درس هفتم

عنوان فصل: نابرابری اجتماعی

از صفحه‌ی ۷۱ تا صفحه‌ی ۸۵ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل نابرابری اجتماعی آمده است.

مباحث فصل: تفاوت یا نابرابری؟، سه رویکرد به نابرابری اجتماعی، جامعه‌شناسی انتقادی

تهیه‌شده در ایران‌توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

۱ صفحه ۷۲ · تأمل — مدیران شرکت و پرداخت دستمزد ۴

۲ صفحه ۷۳ · گفت‌وگو کنید — دو نگاه نادرست به تفاوت‌ها و نابرابری‌ها ۴

۳ صفحه ۷۵ · تأمل — رقابت در زندگی اجتماعی ۵

۴ صفحه ۷۶ · پرسش متن — حذف مالکیت خصوصی و عدالت ۵

۵ صفحه ۷۶ · پرسش متن — رقابت و رفاقت ۶

۶ صفحه ۷۸ · تفسیر کنید — مدل سه رویکرد به نابرابری ۶

۷ صفحه ۷۸ · ارزیابی کنید — کاهش نابرابری‌های اجتماعی در ایران ۶

۸ صفحه ۷۹ · پرسش متن — محافظه‌کار بودن رویکردهای تبیینی و تفسیری ۷

۹ صفحه ۸۱ · پرسش متن — شیوه‌ی داوری جامعه‌شناسی انتقادی ۸

۱۰ صفحه ۸۲ · پرسش متن — محدودیت انتقاد در جامعه‌شناسی انتقادی ۸

۱۱ صفحه ۸۳ · تأمل — نقاط قوت و ضعف جامعه‌شناسی انتقادی ۸

۱۲ صفحه ۸۴ · تحقیق کنید — جایگاه عدالت در قانون اساسی و عدالت آموزشی ۹

۱۳ صفحه ۸۵ · خلاصه کنید — آنچه از این درس آموختیم ۱۰

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.
irantooshe.ir

۱ صفحه ۷۲ تأمل

آیا می‌توانید هدف و مسئله‌ی اصلی آن‌ها را حدس بزنید؟ شما راهکار کدام گروه را بیشتر می‌پسندید؟ آیا خودتان راهکار دیگری برای دستیابی به آن هدف دارید؟

هدف و مسئله‌ی اصلی: مدیران در ظاهر درباره‌ی دستمزد بحث می‌کنند، اما مسئله‌ی اصلی آن‌ها «**عدالت اجتماعی**» و چگونگی برخورد با نابرابری است؛ یعنی مزایا (ثروت و درآمد) چگونه و بر چه اساسی میان افراد توزیع شود تا عادلانه باشد: بر پایه‌ی شایستگی و رقابت یا بر پایه‌ی نیاز و برابری، و آیا بازار یا دولت باید نقش اصلی را داشته باشد.

انتخاب شما (نمونه): هیچ‌کدام به‌تنهایی کامل نیست. گروه اول عادلانه نیست چون افراد با امکانات اولیه‌ی متفاوت وارد رقابت می‌شوند و گروه دوم انگیزه‌ی تلاش را از بین می‌برد. راهکار پیشنهادی: ابتدا دولت و شرکت نیازهای ضروری و امکانات اولیه‌ی همه را فراهم کند تا نقطه‌ی شروع یکسان باشد، سپس دستمزد بر اساس شایستگی، تلاش و مهارت پرداخت شود و دولت برای جلوگیری از سوءاستفاده در بازار نظارت کند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲ صفحه ۷۳ گفت‌وگو کنید

در طول تاریخ، بسیاری از فرهنگ‌ها و جوامع، تفاوت‌های اسمی و نابرابری‌های طبیعی را بهانه‌ای برای نابرابری‌های اجتماعی قرار داده‌اند. مثلاً به دلیل تفاوت میان دو جنس یا نژادهای مختلف، میان آن‌ها نابرابری‌های اجتماعی ایجاد کرده‌اند. عده‌ای در مخالفت با این نوع برخوردها، همه‌ی تفاوت‌ها و نابرابری‌ها را نابرابری اجتماعی می‌پندارند و همه‌ی نابرابری‌های اجتماعی را نیز مضر و مخرب می‌دانند. هر دوی این نگاه‌ها، نادرست‌اند. به نظر شما هر کدام از این دو نگاه چه مشکلاتی ایجاد می‌کنند؟

نگاه اول (تفاوت‌های اسمی و طبیعی را بهانه‌ی نابرابری اجتماعی کردن): باعث تبعیض و بی‌عدالتی می‌شود؛ مانند آپارتاید و جدایی نژادی، محروم بودن زنان از حق رأی، مالکیت و کار، و نظام فئودالی. افراد به‌خاطر ویژگی‌هایی که هیچ برتری ذاتی نمی‌آورد (جنس، نژاد، رنگ پوست) از فرصت‌ها و حقوق اجتماعی محروم می‌شوند، استعدادها هدر می‌رود و جامعه دچار تنش و ناعدالتی می‌شود.

نگاه دوم (همه‌ی تفاوت‌ها را نابرابری اجتماعی دانستن و همه‌ی نابرابری‌های اجتماعی را مضر شمردن): تفاوت‌های اسمی و نابرابری‌های طبیعی (مانند استعداد و توانایی) و نابرابری‌های اجتماعی مشروع (مانند تفاوت درآمد بر اثر تلاش و تخصص بیشتر) را انکار می‌کند، به یکسان‌سازی مصنوعی می‌انجامد، انگیزه‌ی تلاش و رقابت را از بین می‌برد، شایستگی‌ها را نادیده می‌گیرد و خود به نوعی بی‌عدالتی تبدیل می‌شود.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

۳ صفحه ۷۵ تأمل

شما درباره‌ی رقابت در زندگی اجتماعی چه نظری دارید؟

رقابت می‌تواند انگیزه‌ی تلاش، پیشرفت و خلاقیت را افزایش دهد، به شرط آن‌که **عادلانه** باشد؛ یعنی نقطه‌ی شروع رقابت برای همه یکسان و قواعد آن روشن باشد. اگر رقابت صرفاً با نگاه خودخواهانه انجام شود (مانند بازی صندلی)، همکاری و دوستی را تضعیف می‌کند. بنابراین رقابتِ سالم همراه با همکاری و رعایت اخلاق مطلوب است.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۴ صفحه ۷۶ پرسش متن

آیا حذف مالکیت خصوصی راه‌حل مناسبی برای برقراری عدالت در جامعه است؟ آیا عدالت به معنای برابری است؟

خیر. با حذف مالکیت خصوصی انگیزه‌ی رقابت از بین می‌رود و تلاش و شایستگی افراد کوشا و توانمند نادیده گرفته می‌شود. هرچند نقطه‌ی شروع رقابت یکسان می‌شود، به‌دلیل نبود انگیزه‌ی رقابت، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد.

عدالت به معنای برابری مطلق نیست؛ عدالت یعنی هر کس به اندازه‌ی استحقاق و شایستگی خود از مزایا بهره‌مند شود، به‌شرط آن‌که نقطه‌ی شروع رقابت عادلانه باشد. بنابراین برابری در فرصت‌های اولیه لازم است ولی برابری در نتیجه‌ی تلاش‌های نابرابر عادلانه نیست.

۵ صفحه ۷۶ پرسش متن

به نظر شما آیا رقابت و رفاقت همیشه در مقابل یکدیگرند؟

خیر. رقابت و رفاقت همیشه در مقابل هم نیستند. رقابت سالم و منصفانه (در درس، ورزش یا کار) می‌تواند با رفاقت و احترام همراه باشد و حتی رشد و بلوغ فکری و اجتماعی رقبا را به دنبال بیاورد؛ چنان‌که در فیلم «نیاز» رقابت دو نوجوان بر سر یک کار، بلوغ فکری و اجتماعی آن‌ها را در پی دارد. رقابت وقتی به رفاقت آسیب می‌زند که خودخواهانه، ناعادلانه یا بدون رعایت اخلاق باشد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۶ صفحه ۷۸ تفسیر کنید

این سه رویکرد در مدل زیر نمایش داده شده است. آیا می‌توانید آن را تفسیر کنید؟ (مدل لیبرالی، مدل کمونیستی، مدل عدالت اجتماعی؛ حوزه‌ی رقابت و حوزه‌ی برابری)

مدل	رویکرد	حوزه‌ی برابری و رقابت	نقد
لیبرالی	رویکرد اول (قشربندی)	رقابت در همه‌جا از ابتدا تا انتها بدون یکسان‌سازی نقطه‌ی شروع	نقطه‌ی آغاز رقابت ناعادلانه است
کمونیستی	رویکرد دوم (مخالفان قشربندی)	برابری مطلق در همه‌جا؛ رقابت حذف می‌شود و همه به یک نقطه‌ی پایان برابر می‌رسند	نقطه‌ی پایان رقابت ناعادلانه است؛ انگیزه‌ی تلاش از بین می‌رود
عدالت اجتماعی	رویکرد سوم	برابری در نقطه‌ی شروع (تأمین نیازهای ضروری و امکانات اولیه برای همه) و سپس رقابت بر اساس توانایی و شایستگی	عادلانه است و هم آزادی و رقابت و هم عدالت را حفظ می‌کند

در مدل لیبرالی رقابت بر همه‌ی مراحل چیره است، در مدل کمونیستی برابری و در مدل عدالت اجتماعی «برابری در آغاز، رقابت پس از آن» است.

۷ صفحه ۷۸ ارزیابی کنید

جوامع مختلف برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی راهکارها و راه‌حل‌های مختلفی را در پیش می‌گیرند از جمله؛ ـ گرفتن مالیات از اقشار برخوردار ـ پرداخت یارانه به اقشار کم برخوردار. به نظر شما آیا اجرای این راه‌حل‌ها

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

سبب کاهش نابرابری‌های اجتماعی در ایران شده است؟ راهکار پیشنهادی شما برای کاهش نابرابری اجتماعی در کشور چیست؟

ارزیابی: این راه‌حل‌ها تا حدی در کاهش نابرابری مؤثر بوده‌اند (مثلاً یارانه، بیمه‌های اجتماعی و حمایت از خانواده‌های کم‌درآمد به بخشی از نیازهای اولیه کمک کرده است)، اما به‌طور کامل موفق نبوده‌اند؛ زیرا فرار مالیاتی و ضعف نظام مالیاتی، تورم که ارزش یارانه را کاهش می‌دهد، عمومی بودن بیش از حد یارانه‌ها و هدفمند نبودن آن‌ها، رانت و فساد و نابرابری‌های منطقه‌ای و آموزشی از اثر آن‌ها کاسته است.

راهکارهای پیشنهادی: اجرای مالیات پیشرونده و مبارزه‌ی جدی با فرار مالیاتی؛ هدفمند کردن یارانه‌ها برای اقشار نیازمند؛ توسعه‌ی عدالت آموزشی و بهداشتی در مناطق محروم؛ تأمین امکانات اولیه (مسکن، غذا، آموزش) برای کودکان کم‌برخوردار تا نقطه‌ی شروع رقابت یکسان شود؛ حمایت از اشتغال و تولید؛ شفافیت و مبارزه با رانت و فساد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۸ صفحه ۷۹ پرسش متن

در پایان درس گذشته بیان شد که جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند که رویکردهای تبیینی و تفسیری محافظه‌کارند و انسان‌ها را در برابر وضعیت موجود منفعل و مجبور می‌سازند. آیا شما می‌توانید دلایل آن‌ها را برای چنین ادعایی بازگو کنید؟

- **رویکرد تبیینی:** با اعتقاد به «جدایی دانش از ارزش» داوری درباره‌ی ارزش‌ها و انتقاد از وضع موجود و تجویز راه‌حل را کار علم نمی‌داند؛ جامعه را مانند طبیعت و نظم آن را ثابت و بیرون از انسان می‌بیند و فقط از انسان می‌خواهد خود را با آن سازگار کند؛ بنابراین وضع موجود را توجیه و تثبیت می‌کند.
- **رویکرد تفسیری:** همه‌ی معانی و ارزش‌ها را ساخته‌ی فرهنگ‌ها می‌داند و فقط به توصیف و فهم آن‌ها می‌پردازد؛ ملاک و معیاری برای داوری درباره‌ی خوب و بد، درست و غلط یا نقد ارزش‌ها و قدرت ندارد؛ در نتیجه هر وضع موجودی را باید به‌عنوان یک «معنا» پذیرفت و راهی برای بهتر ساختن آن نمی‌دهد.
- در هر دو رویکرد، انسان‌ها در برابر وضع موجود منفعل و ناچار می‌مانند و امکان نقد و تغییر آن فراهم نمی‌شود.

۹ صفحه ۸۱ پرسش متن

جامعه‌شناسان انتقادی برای داوری و انتقاد، به معیارهای علمی نیاز دارند تا بر اساس آن وضعیت موجود را ارزیابی کنند، تصویری از وضعیت مطلوب ترسیم کنند و راه عبور از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را پیشنهاد دهند. به نظر شما جامعه‌شناسی انتقادی چگونه به این کار مبادرت می‌کند؟

جامعه‌شناسی انتقادی علم را به معنای حسی و تجربی آن محدود نمی‌کند و می‌کوشد از محدودیت‌های علم تجربی رها شود تا بتواند چنین معیارهایی را جست‌وجو کند. این رویکرد با پذیرش رویکرد تفسیری، معانی و ارزش‌ها را ساخته‌ی اراده‌ی افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها می‌داند و ملاک خود را «دفاع از اراده و آزادی افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها» قرار می‌دهد: هر جا اراده‌ی فرد یا گروهی بر دیگری تحمیل و سرکوب شود، «سلطه» است و باید نقد شود. بر این اساس وضعیت موجود را نقد و وضعیت بدون سلطه را به‌عنوان وضعیت مطلوب تجویز می‌کند. هم‌چنین با توجه به دو وجه زندگی اجتماعی (کنش و ساختار) از ساختارهایی که سازندگان خود را سرکوب می‌کنند انتقاد می‌کند.

۱۰ صفحه ۸۲ پرسش متن

آیا کنش‌های ناپسند و ظالمانه انسان محدود به سلطه و سرکوب اجتماعی است؟ آیا عدالت صرفاً نقد و نفی سلطه و سرکوب است؟ آیا ظلم به خویشتن، ظلم به طبیعت، ظلم به دیگران و ظلم به خدا همگی مصادیق سلطه‌اند؟ آیا جامعه‌شناسی انتقادی ظرفیت انتقاد از تمامی کنش‌های ناپسند فردی و اجتماعی را دارد؟

خیر. کنش‌های ناپسند و ظالمانه محدود به سلطه و سرکوب اجتماعی نیستند و عدالت هم تنها نفی سلطه نیست. ظلم به خویشتن (مانند اعتیاد یا خودکشی)، ظلم به طبیعت (تخریب محیط زیست)، ظلم به دیگران و ظلم به خدا (شرک و کفر) همه ناپسندند، اما همه‌ی آن‌ها مصداق «سلطه‌ی یک اراده‌ی انسانی بر اراده‌ی دیگر» نیستند.

جامعه‌شناسی انتقادی چون ارزش‌ها را فقط ساخته‌ی ارادهٔ انسان‌ها می‌داند و حقیقت و فضیلتی مستقل نمی‌شناسد، ملاکی برای انتقاد از کنش‌هایی که سلطه نیستند ندارد؛ پس ظرفیت انتقاد از تمامی کنش‌های ناپسند فردی و اجتماعی را ندارد.

۱۱ صفحه ۸۳ تأمل

اکنون در زمانه و زمینه‌ی جهان متجدد، جامعه‌شناسی انتقادی بدون پذیرش این اصول سه‌گانه در جست‌وجوی ملاک‌ها و معیارهایی است تا بر اساس آن‌ها بتواند به نقد و ارزیابی زندگی اجتماعی انسان‌ها

ایران توشه
irantooshe.ir

بپردازد و با شناسایی وضع مطلوب بشر برای عبور از وضع موجود به وضع مطلوب راهی نشان دهد. درباره‌ی نقاط قوت و ضعف این رویکرد بیشتر تأمل کنید.

نقاط قوت	نقاط ضعف
توجه به ارزش‌ها و داوری و انتقاد از وضع موجود؛ پیوند دانش و ارزش	حقایق و ارزش‌های ثابت و مستقل از انسان را نمی‌پذیرد؛ همه‌ی ارزش‌ها را ساخته‌ی اراده‌ی انسان‌ها می‌داند
توجه هم‌زمان به کنش و ساختار و نقد ساختارهای سرکوب‌گر	معیار جهان‌شمول و عینی برای تشخیص درست از غلط و داوری میان ارزش‌ها و هویت‌ها ندارد
مطالعه‌ی نابرابری اجتماعی و دفاع از افراد و گروه‌های تحت سلطه	فقط سلطه و سرکوب را نقد می‌کند و از نقد همه‌ی کنش‌های ناپسند (ظلم به خود، طبیعت و خدا) ناتوان است

۱۲ صفحه ۸۴ **تحقیق کنید**

درباره‌ی جایگاه عدالت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تحقیق کنید و بر این اساس، وضعیت عدالت آموزشی در ایران امروز را نقد و ارزیابی کنید.

جایگاه عدالت در قانون اساسی (نمونه‌ها):

- اصل ۳ (بند ۹): رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه در تمام زمینه‌های مادی و معنوی؛ بند ۳ همین اصل: آموزش و پرورش رایگان برای همه در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی؛
- اصل ۱۹: مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد و زبان سبب امتیاز نخواهد بود؛
- اصل ۲۰: همه‌ی افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند؛
- اصل ۳۰: دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه‌ی ملت تا پایان دوره‌ی متوسطه فراهم سازد؛
- اصل ۴۳: تأمین نیازهای اساسی همه (مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان و آموزش) و ایجاد امکان کار برای همه.

نقد و ارزیابی عدالت آموزشی: هرچند آموزش‌وپرورش فراگیر شده و مدارس دولتی رایگان‌اند، میان مناطق برخوردار و محروم از نظر امکانات، معلم و کیفیت تفاوت زیادی هست؛ مدارس غیرانتفاعی و خصوصی، کلاس‌ها و مؤسسات کنکور برای خانواده‌های ثروتمند فرصت بیشتری فراهم می‌کنند و در رقابت ورود به دانشگاه، نقطه‌ی شروع افراد یکسان نیست. بنابراین عدالت آموزشی به‌طور کامل محقق نشده و برای تحقق اصل ۳۰ و بند ۹ اصل ۳ باید امکانات مناطق محروم تقویت و تفاوت‌های ناعادلانه کاهش یابد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۳ صفحه ۸۵ خلاصه کنید

آنچه از این درس آموختیم: نابرابری اجتماعی ..... ـ فاصله‌ی میان وضعیت موجود و وضعیت مطلوب جهان اجتماعی، جامعه‌شناسی را به داوری درباره‌ی ارزش‌ها می‌کشاند. مفاهیم اساسی را خلاصه کنید.

- **تفاوت‌ها:** تفاوت اسمی (قابل رتبه‌بندی نیست؛ مانند رنگ پوست و جنسیت) و تفاوت رتبه‌ای که همان نابرابری است و دو نوع دارد: نابرابری طبیعی (قد، هوش) و نابرابری اجتماعی (ثروت، تحصیلات).
- **قشربندی اجتماعی:** توزیع نابرابر مزایای اجتماعی (ثروت، قدرت و دانش) و قرارگرفتن افراد در سلسله‌مراتب اجتماعی.
- **سه رویکرد به نابرابری:** ۱) طرفداران قشربندی (نابرابری ضروری و ناشی از تفاوت‌های طبیعی)؛ ۲) مخالفان قشربندی (حذف مالکیت خصوصی و برابری مطلق)؛ ۳) عدالت اجتماعی (نقطه‌ی شروع یکسان و رقابت بر اساس شایستگی؛ مالکیت خصوصی لغو نمی‌شود).
- **جامعه‌شناسی انتقادی:** پیوند دانش و ارزش؛ نقد وضع موجود و تجویز وضعیت مطلوب؛ توجه به دو وجه کنش و ساختار و نقد سلطه و سرکوب. ضعف: نداشتن معیار فراتر از اراده‌ی انسان‌ها و ناتوانی از نقد همه‌ی کنش‌های ناپسند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت